

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (SOU 2018:69)

Dnr Ju2018/04195/L5

En särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv (kapitel 4)

Hovrätten anser att flera invändningar kan riktas mot att införa en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv. Ett av de främsta skälen mot en sådan reglering är att det ofta är svårt att utreda och bevisa motivet för ett brott. Detta har också visat sig vid tillämpningen av 29 kap. 2 § 7 brottsbalken, vilket utredningen framhåller. Att det dessutom enligt 29 kap. 1 § andra stycket brottsbalken redan finns möjlighet att beakta ett hedersmotiv vid straffvärdebedömningen, talar ytterligare mot att införa en ny straffskärpningsgrund för just hedersmotiv. Som Lagrådet tidigare har betonat bör också försiktighet iakttas när det gäller att till uppräkningsgrunden i 29 kap. 2 § brottsbalken tillföra omständigheter av alltför speciell karaktär – för att undvika att regleringen annars kan bli för kasuistisk.

Samtidigt noterar hovrätten att det framgår av utredningen att hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem. Hovrätten instämmer i utredningens bedömning att införandet av en särskild straffskärpningsgrund för hedersmotiv tydliggör detta. Dessutom har ett sådant införande den fördelen att lagstiftaren därigenom kan förklara vad som utgör hedersrelaterad brottslighet, vilket kan antas bli en fördel då sådant motiv görs gällande av åklagare i domstol, inte minst för enhetligheten i domstolarnas bedömningar av sådana påståenden.

Barnäktenskap bör kriminaliseras (kap. 5.4.3)

Hovrätten har ingen invändning mot att ett nytt brott benämnt barnäktenskapsbrott införs.

Hovrätten ställer sig dock frågande till det utredarna angett om den situationen att vårdnadshavaren inte avvärjer ett barnäktenskap som vårdnadshavaren känner till. Att som vårdnadshavare då förhålla sig passiv ska enligt utredningens förslag inte medföra straffansvar. Den föreslagna utformningen av straffbestämmelsen i detta avseende skulle enligt hovrättens mening kunna strida mot principen om att vårdnadshavaren har en sådan garantställning i förhållande till barnet som innebär att vårdnadshavaren även är ansvarig för sin underlåtenhet (se exempelvis NJA 2013 s. 588). Frågan bör uppmärksammas i detta fortsatta lagstiftningsärendet.

Vidare ifrågasätter hovrätten placeringen av barnäktenskapsbrott i andra stycket i samma paragraf som äktenskapsbrott. Enligt hovrättens bedömning skulle det vara mer i linje med hur straffbestämmelser i brottsbalken vanligen utformas att införa bestämmelsen om barnäktenskapsbrott i en ny paragraf. Som ett jämförande exempel kan här nämnas brotten våldtäkt och våldtäkt mot barn.

Slutligen noterar hovrätten att det beträffande äktenskapstvång inte verkar finnas någon vägledning om brottet är av sådan art att påföljden bör bestämmas till fängelse. Detta har också anmärkts i hovrättspraxis. Det kunde därför vara lämpligt att beröra den frågan i lagstiftningsärendet.

Denna remiss har handlagts av hovrättslagmannen Hjalmar Forsberg, hovrättsrådet Mia Schenck Blomqvist och tf. hovrättsassessorn Anna Fahleryd, referent.

Hjalmar Forsberg

Mia Schenck Blomqvist

Anna Fahleryd